https://pages.mtu.edu/~jdslack/readings/CSReadings/Hall_Who_Needs_Identity.pdf (дата звернення: 11.09.2025).

3. Hall S. Old and New Identities, Old and New Ethnicities. *Culture, Globalization and the World-System: Contemporary Conditions for the Representation of Identity*, ed. by Anthony D. King. Binghamton, NY: Department of Art and Art History, State University of New York at Binghamton, 1991. P. 41-68.

4. Hall S. Selected Writings on Visual Arts and Culture: Detour to the Imaginary / ed. by G. Tawadros. Durham; London: Duke University Press, 2024. 392 p.

5. Hall S. The Work of Representation. *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, ed. by St. Hall. London: SAGE Publications in association with the Open University, 1997. P. 13-74. URL: https://eclass.aueb.gr/modules/document/file.php/OIK260/S.Hall%2C%20The%20work%20of%20Representation.pdf (дата звернення: 11.10.2025).

Присяжнюк А.С.
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Херсонського державного університету,
м. Херсон, Україна
науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культури і мистецтв Херсонського державного університету
Ракович В.В. м. Херсон, Україна

РОЛЬ МІФОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ У МИСТЕЦТВІ

Формування культури людського суспільства розпочалося ще у найдавніші періоди історії, а мистецтво від самого початку виступало одним із ключових засобів осмислення навколишнього світу. Через відсутність наукових знань первісна людина не могла раціонально пояснити природні явища, тому наділяла їх сакральним змістом і надприродними властивостями. Багато природних феноменів, які сьогодні мають наукове тлумачення, у давнину сприймалися як прояви діяльності духів, божеств або інших надприродних істот. Унаслідок цього в різних цивілізаціях сформувалися розгалужені пантеони богів, образи яких закріплювалися в художніх зображеннях, усній творчості та ритуальних практиках.

Міфологічні персонажі поступово набували стійких індивідуальних рис, завдяки чому формувалися впізнавані образи героїв і божеств. У подальшому вони постали у вигляді архетипів – універсальних першообразів, що повторювалися в культурах різних народів, зберігаючи при цьому власні

національні та світоглядні особливості. Так, у давньогрецькій та давньоєгипетській міфологіях важливе місце посідали божества сонця – Геліос та Ра відповідно. Проте якщо в грецькій традиції образ Геліоса переважно пов'язувався з щоденним рухом сонця по небу, то в єгипетській міфології Ра набував значно ширшого космогонічного значення, уособлюючи творення світу, життєву силу та божественний порядок.

Поняття «міф» (від грецького mythos – розповідь, оповідь) у науковому та культурному контексті трактується неоднозначно. Насамперед його розглядають як одну з найдавніших форм осмислення навколишнього світу, що виникла в процесі пізнання людиною дійсності. Міф слугував своєрідним поясненням складних чинників світобудови, тлумачив походження світу та незрозумілі явища реальності. У релігійному вимірі міф постає сюжетно організованою та персоніфікованою основою віровчення. У мистецтві ж міфологічні сюжети зазнають функціонального та ідейного переосмислення, трансформуючись у художні образи [1, с. 9].

Осмислення сутності міфу закономірно пов'язане з поняттям міфології. Міфологічний жанр можна розглядати як усталений складник мистецтва, сюжети якого черпаються з міфів та містять міфологічних персонажів [3, с. 297]. Культурознавець Мирослав Попович розглядав міфологію як своєрідну систему осмислення світобудови та людського життя, що поєднувала космогонічні уявлення, норми поведінки й елементи ритуальної культури [2, с. 39].

У первісній культурі міф існував у тісному зв'язку з ритуалом і культом. З розвитком суспільства міфологічні уявлення поступово трансформувалися у цілісну сакральну систему, що стала підґрунтям для розвитку мистецтва. Уже в культурі Стародавнього Єгипту міфологічні сюжети активно використовувалися у створенні рельєфів, фресок, скульптурних композицій та архітектурних споруд. Єгипетська міфологія відображала уявлення про походження світу, космічний порядок і загробне життя, персоніфікуючи ці явища в образах божеств.

Культура давніх народів також відображала поступовий розвиток тотемічних уявлень та їх трансформацію в мистецтві. На ранніх етапах становлення єгипетської міфології божества часто поставали у вигляді тварин, що підкреслювало їхній зв'язок із природними силами. Так, у давньому Єгипті богиня Хатхор зображалася коровою, Бастет – кішкою, бог Себек –

крокодилом, Анубіс – шакалом тощо. Згодом, у процесі антропоморфізації, ці образи трансформувалися: божества почали зображуватися у вигляді людей із головами відповідних тварин, що поєднувало людську форму з тотемними ознаками та зберігало їхню символічну й сакральну функцію в культурі [4, с. 9].

У мистецтві античності міфологія стала основою розвитку антропоморфізму, в межах якого людське тіло розглядалося як універсальне мірило всіх речей. Образи Зевса, Афіни, Аполлона та інших божеств уособлювали суспільні уявлення про силу, красу, мудрість, а в деяких випадках – і про внутрішню досконалість. У скульптурі Фідія, Праксителя та інших майстрів міфологічні персонажі стали носіями принципу калокагатії – єдності фізичної краси й моральної чесноти [5, с. 264]. Крім того, античні образи часто набували алегоричного значення, уособлюючи природні явища, людські чесноти або суспільні процеси, що в подальшому вплинуло на формування європейської традиції символічного та алегоричного мислення.

Важливою рисою міфологічної тематики є її здатність змінюватися відповідно до культурних особливостей різних історичних періодів. Міфологія не є сталою системою образів, адже постійно переосмислюється, зберігаючи водночас свою символічну основу. Саме тому міфологічні мотиви залишаються актуальними і в сучасному мистецтві, де поєднуються з авторськими інтерпретаціями та новітніми технологічними засобами. Нині міфологія дедалі частіше використовується як у відтворенні традиційних сюжетів, так і як засіб створення нових образних і наративних структур. Митці формують власні міфологічні світи, спираючись на архетипність, символізм та узагальнення, що дає змогу поєднувати традиційні образи з актуальними проблемами сучасності.

Отже, міфологія впродовж історії розвитку мистецтва залишається одним із ключових джерел формування художніх образів. Вона пройшла складний шлях трансформації – від первісного способу осмислення дійсності до багаторівневої системи символів і архетипів, інтегрованих у різні мистецькі традиції. Зміна культурних епох впливала на інтерпретацію міфологічних сюжетів, проте їхня образна основа зберігала стійкість і впізнаваність. У сучасному мистецтві міфологічні образи функціонують як відкрита система смислів, що забезпечує їхнє переосмислення відповідно до індивідуального художнього досвіду та культурних запитів часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дарморіз О. Міфологія : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 248 с.
2. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 1998. 728 с.
3. Святна М. С., Копилова Н. О. Слов'янська міфологія в мистецтві графіки: історико-культурний та художній аспекти // Вісник Одеської державної академії будівництва та архітектури. Одеса : ОДАБА, 2024. № 24. С. 297–300.
4. Словник античної міфології. Київ : Наукова думка, 1989. 236 с.
5. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; за ред. В. І. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Ракович В.В.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва Закарпатської академії мистецтв, м. Ужгород, Україна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ЦИФРОВІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Академічна доброчесність у сучасному освітньо-науковому просторі є ключовою умовою якості освіти та достовірності наукових результатів. У процесі цифрової трансформації значно розширюється доступ до інформаційних ресурсів, що водночас підвищує ризики недоброчесного використання інтелектуальних продуктів [8]. Особливої актуальності проблема набуває у зв'язку з розвитком генеративних систем штучного інтелекту, здатних створювати тексти, що імітують академічне письмо [11].

Проблема академічної доброчесності та плагіату розглядається у міждисциплінарному науковому полі. Плагіат визначається як привласнення результатів чужої інтелектуальної діяльності, що порушує правові та етичні норми [1]. Дослідники підкреслюють значення освітнього середовища у формуванні культури відповідального навчання та академічної поведінки [2].

Академічна доброчесність трактується як система цінностей, що грунтується на чесності, довірі, відповідальності та повазі [4; 11]. Водночас наголошується на поєднанні етичних і правових аспектів проблеми, зокрема у контексті авторського права [5; 13].

Окрему увагу приділено причинам і формам академічної недоброчесності, серед яких соціальні, педагогічні та організаційні чинники [6; 9; 10]. Технологічний аспект проблеми представлений розробкою систем автоматизованого виявлення текстових запозичень [3].